

Materia słów - (nie)materialność literatury w tekstach multimodalnych i eksperymentalnych

Niniejszy projekt poświęcony jest badaniom fenomenu (nie)materialności literatury i proponuje rozważania nad relacją pomiędzy tekstami a zdolnością pisma do zapisu i wytwarzania doświadczenia. Dociekania skupią się tradycji literatury eksperymentalnej, rozumianej szeroko jako ogół praktyk znaczeniowych próbujących przekroczyć ograniczenia swojego medium, często w celach uprzywilejowania aktywnej roli odbiorców lub wywołania zmiany w ich świadomości.

Wzrost popularności literatury ‘niestandardowej’ (np. multimodalnej, hipertekstualnej, wizualnej, itp.) może wywoływać skojarzenia z pewnego rodzaju odwrotem od postępującej wirtualizacji współczesnego życia. Projekt ten zakłada jednak rozważania, które lokują takie tendencje w czymś więcej niż tylko w tęsknocie za doświadczeniem materialności w niematerialnej kulturze. Impulsy do takiego myślenia pochodzą z intuicji będących przeciwwagą dla ogólnego przekonania o tym, że teksty funkcjonują bez względu na medium (niematerialnie) oraz dla nostalgii, która zamienia w fetysz pragnienie niezapśredniczonego w wymiarze cyfrowym doświadczenia fizyczności (materialności) książek (i innych przedmiotów). “Materialność pisma”, przejawiająca się w rozmaitych wymiarach typografii, wizualności czy fizyczności tekstu pisanego, obecna jest również w dużej części współczesnej produkcji literackiej, nierzadko opierającej się na zmysłowym zaangażowaniu w interakcje z tekstem, która może być powiązana z koniecznością wypracowania nowych sposobów artystycznego wyrazu. Kwestia ta wydaje się szczególnie istotna w kontekście prób opowiadania o ważnych (np. społecznie) fenomenach, jak i o takich, które nie poddają się tak łatwo tradycyjnym formom przedstawień (jak globalne ocieplenie czy kryzys klimatyczny).

Nawiązując do obecnego stanu wiedzy, projekt podejmuje próbę zbadania wybranych najnowszych zjawisk tekstualnych leżących w obszarze zainteresowania współczesnego literaturoznawstwa. Zaplanowane w jego ramach działania mają na celu identyfikację ważnych zmian wpływających na dzisiejszy pejzaż twórczy, choć dociekania pozostaną jednocześnie zakorzenione w śledzeniu protoplastów podobnych praktyk. Zlokalizowanie wymagających dalszych badań obszarów interartystycznych i związków pomiędzy literaturą a sztukami wizualnymi, w kontekście materialności i jej rozumienia proponowanych przez teorie nowych materializmów czy realizmu spekulatywnego, przyczynią się do przemyśleń nad sposobami funkcjonowania literatury we współczesnym społeczeństwie. Projekt stanowi zatem nie tylko próbę lektury tekstów eksperymentalnych (zarówno tych fizycznych jak i cyfrowych), ale także podejmuje się ponownego zbadania dobrze już rozpoznanych praktyk (jak np. poezja konkretna), w których pismo wykracza poza ramy książki, zestawiając je ze współczesnymi projektami literacko-artystycznymi, problematyzującymi kwestie materii czy środowiska naturalnego.

Badania nad rolą (nie)materialności w praktykach artystycznych i literackich przyniosą efekty w postaci artykułów opublikowanych w renomowanych czasopismach naukowych i maszynopisu monografii, która zostanie opublikowana nakładem jednego z uznanych wydawnictw międzynarodowych. Oba rezultaty znacząco rozwiną rozumienie znaczenia materialności w przypadku rzeczy, słów i tekstów.